

Tudor VIANU, un consecvent promotor al valorilor

Galina MOSTOVIC, *sef Catedră
Colegiul Pedagogic "Ion Creangă"*

Anul 2007 stă sub semnul comemorării a 110 ani de la nașterea unei eminente personalități, cea a lui *Tudor Vianu*, care, prin preocupările sale vaste: filozofie, estetică, artă, critică literară, poezie, memorialistică, întruchipează perfect imaginea unui *homo universalis*.

Referindu-se la acest temerar căutător al echilibrului și perfecțiunii, Paul Cornea afirma într-un studiu comemorativ: „Avea o cultură nu numai întinsă, ci și profundă, adusă în punctul unde devine filozofie a vieții și etică a personalității”.

Tudor Vianu se naște în 1897, la Giurgiu, în familia doctorului Alexandru Vianu, evreu creștinat, pe numele său adevărat Adolf Weinberg. Tatăl a fost selectat de însuși regele Carol I pentru o carieră militară. Participă la războiul de independență din 1877 - 1878, servindu-și cu devotament patria. Pentru a se integra și a face carieră, Adolf Weinberg devine Alexandru Vianu. S-a convertit nu doar el, ci și soția, iar mai apoi au fost creștinați toți copiii.

Studiile primare și gimnaziale, *Tudor Vianu* și le face în orașul natal, învață apoi la liceul Sfântul Lazăr din București, Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București, Seminarul Pedagogic Universitar. Urmează studiile la Viena, Wutemberg, dar, pînă la urmă, se stabilește la Tubingen, unde își definitivează studiile postuniversitare. Își dă doctoratul la 3 decembrie 1923 cu teza *Problema valorificării în poetica lui Schiller*, scrisă și prezentată în limba germană.

Format într-un mediu intelectual, *Tudor Vianu* își educă de timpuriu un cult al cărții, lectura devenind pentru el o ocupație indispensabilă sau, cum o va defini la douăzeci de ani, într-o scrisoare adresată prietenului său S. Bayer, o „voluptate aleasă”, iar la vârsta olimpiei maturității, prin anii 1940 - 1941, se confesează: „Toată viața mea am învățat, am trăit printre cărți, am luat note, am strîns observații, am încercat să-mi limpezesc ideile și să le leg între ele în întreguri cît mai bine ordonate”.

Talentele sale multiple, susținute și de o muncă intelectuală zilnică, nu întîrzie să dea roade. La 13 ani scrie deja versuri, iar la 19 îi apar articole critice în revistele *Viața Românească*, *Țara noastră* ș.a.

În 1924 își începe cariera de profesor universitar, inițial ca suplinitor al cursului de Estetică, iar în 1927 e numit docent la catedra de estetică în cadrul aceleiași universități, post pe care îl va onora cu multă dăruire pînă în 1949, cînd este suspendat pe un semestru de autoritățile comuniste, după ce anterior, în 1947, fusese exclus din Academia Română. Ceea ce nu au reușit să facă legionarii în 1940, au reușit fără scrupule comuniștii. Va fi totuși restabilit și numit șef al catedrei de Literatură universală și comparativistă, dar vor urma repetate încercări de a-l elimina de la catedră, reproșîndu-i-se un pretins cosmopolitism.

După moartea lui Stalin în 1953, și în România s-au produs schimbări în atitudinea față de marii intelectuali. *Tudor Vianu* redevine

membru al Academiei, este cooptat în Comisia Națională pentru UNESCO, devenind apoi chiar membru în Comitetul Executiv al acestui prestigios organism internațional.

Contactul permanent cu universul bibliotecilor și cultul cărții pe care și l-a edificat consecvent încă de la începutul carierei sale, îl va aduce, în anul 1959, în fruntea Bibliotecii Academiei. Alexandru Duțu, unul din colaboratorii de atunci ai instituției date, își amintește despre acest eveniment: „Profesorul Tudor Vianu și-a luat în primire postul de director general al Bibliotecii Academiei Române fără solemnități: l-am văzut venind pe cărarea dinspre Academie, cu pas măsurat, și am aflat că s-a așezat în biroul său fără declarații sau gesturi teatrale”.

Această firească apropiere de templul cărții era o necesitate vitală a marelui cărturar adusă acum, spre finele „marii sale treceri prin lumină”, o ofrandă celor care s-au consacrat conservării, dar și propagării cărții - bibliotecarilor.

Domeniul în care a lăsat o urmă vizibilă a fost bibliologia. De fapt, această ramură nu-i este străină nici unei mari personalități. Vianu avea și el ferma convingere că bibliologia e o preocupare firească a spiritelor alese, afirmând că „numai crearea instrumentului bibliografic riguros și complet, poate permite cercetării îndrumarea către scopurile ei superioare.” Această aserțiune își are o materializare concretă. Aproape fiecare lucrare pe care a creat-o conține note biobibliografice foarte complete și riguros structurate. Astfel, notele bibliografice la *Istoria esteticii de la Kant pînă azi* au caracterul unor fișe de dicționar, *Introducere în teoria valorilor întemeiată pe observația conștiinței* inserează o bibliografie finală bine construită, în cunoscutul său tratat *Estetica* bibliografia are indici pe teme și autori. Toate acestea dau dovada unei bune cunoașteri a normelor bibliografice moderne.

Cu mult înainte de a deveni director

al Bibliotecii Academiei, încă în 1927, alcătuiește și lucrări strict bibliografice, cum ar fi cea intitulată *Filozofia culturii*, tot dînsul trudește și la întocmirea bibliografiilor la operele complete ale lui Alexandru Macedonski, Alexandru Odobescu, apărute în anii 40 ai secolului trecut.

Venind la conducerea Bibliotecii Academiei, Tudor Vianu va iniția elaborarea cîtorva serii de mari și deosebit de valoroase bibliografii. Continuă *Bibliografia românească veche* inițiată de colectivul bibliotecii printr-o *Bibliografie a literaturii române*. Această serie a început cu *Echos iberiques et sud-americains dans la literature roumaine*, urmată de *Tchehov en Roumanie*, *Caragiale sur le csienes roumaines et etrangeres*, *Shakespeare in România*. Tot sub conducerea lui T. Vianu a fost întocmită și o valoroasă bibliografie la lucrarea *Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, apărută în 1962 la Editura Academiei. Obişnuit să se implice în orice domeniu nou pe care îl aborda în modul cel mai serios, urmărește cu atenție progresele care le înregistrează terminologia bibliologică, e foarte sensibil la implementarea principiului selectivității, la stabilirea ariei surselor de informare în alcătuirea bibliografiilor, într-un cuvînt, încearcă să așeze activitatea în acest domeniu, pe baze științifice.

Unul din exegeții operei lui Vianu, George Gană, vorbind despre personalitatea ilustrului cărturar, menționează: „Ceea ce-l definește pe Tudor Vianu înainte de orice este (...) poziția lui față de fenomenul culturii. A privit-o ca pe o imensă lume în expansiune, ca pe realitatea prin excelență, pentru că e înzestrată cu valoare.” Or, mesajul lui Vianu ca promotor al valorilor era unul valabil mai mult decît oricînd pentru epoca în care trăim: *Salvarea e în cultură*.

Biblioteca, cartea cu puterea ei miraculoasă, ne oferă, prin excelență, șansa salvării în fața agresivității istoriei și a deprecierii

valorilor. Viața și activitatea lui T. Vianu sînt și un argument forte în acest sens.

Bibliografie consultată:

1. Cornea, P. În jurul identității lui Tudor Vianu. *In*: Manuscriptum, 1997, nr. 2-4, p. 185-186.
2. Dușu, Al. Cărturarul. *In*: Manuscriptum, 1997, nr. 2-4, p. 70-72.
3. Gană, G. Tudor Vianu și lumea culturii. București: Ed. Minerva, 1998.
4. Podgoreanu, Tr. Umanismul lui Tudor Vianu. București: Ed. Cartea Românească, 1973.
5. Stoica, I. Informație și Cultură. București: Ed. Tehnică, 1997.
6. Ștefănescu, Al. Tudor Vianu – perioada postbelică. *In*: România literară, 2004, nr 9, p. 10
7. Țarălungă, Ec. Tudor Vianu. București: Ed. Cartea Românească, 1984.
8. Zalis, H. Tudor Vianu comentat de Henri Zalis. București: Ed. Recif, 1997.

